

རིག་གཞུང་དཔེ་དམག་ཡི་རང་ཆིང་ཕུ་རན།

ལྷ་ཁྱིམ་མི་མཁས་དཔེ་མཁས་ཁང་ནས།

文化标兵楊清元

(漢、藏文對照)

陳天笑、陳 杰 整理

＊

四川民族出版社編譯出版

成都人民中路

四川省新華書店發行 四川民族出版社印刷廠印刷

＊

開本787×1092毫米 $\frac{1}{2}$ •印張1 $\frac{1}{4}$

1960年2月第一版 1960年2月第一次印刷

印數：1—500 定價：7分

統一書號：MR10140•32

718.5
7518

文化标兵杨清元

大概是深夜一点了，我从夢中醒來，嘿，电灯还亮着。我欠身一看，又是他，拿着那本千巴万补的識字課本——这是三年前他参軍时發給的——細声細气的一股勁在讀。

窗外風雪在呼嘯，不时从窗縫里飄進來雪花，弄得火盆里的火也快要熄滅了。他好象沒有感觉到寒冷，两眼死死的盯着課本。

“楊清元，觉一个睡了，”我張開發乾的嘴唇，学他的土漢話喊到。

“呵！你醒了，是我驚醒的？”他轉身向着我抱歉的笑了笑，疲倦的眼睛里，顯出羞怯的神情。

“你这个全分区文化标兵本錢搞垮了，就会‘标’不起來囉。”

“我的身体是雪山上的石头，凍硬了的。你睡吧，我还有十几个‘俘虜’沒有教育好，等再进行一次个别談話后就睡。”他又笑了笑，便低着头，聚精会神的讀起來。

他这种刻苦学习的精神，深深地感动了我，使我再也不能入睡了，两眼呆呆的望着他那蠕动着厚实嘴唇，脑海里浮現出他來宣教股的情景。

楊清元來宣教股快一个月了。他剛从連里來机关时，真和大姑娘上轎差不多，心里又欢喜又害怕，他想：咱大字不識兩畝的放牛娃，哪能坐机关？当个班長腦袋里裝的东西还不够用，还能搞宣教工作？但他認識到，这是党和上級对自己的培养和信任，心里又感激，又兴奋，于是暗暗的下了决心：一定要很快的提高文化水平。他真是說了就做，說到做到。每天只

要有空，哪怕只有一分鐘，也要抓緊讀讀寫寫，特別是晚上，總要學習到深夜。我倆住在一起，他常向我說：“我這還不滿高小的文化水平呀，還是在行軍作戰中掙來的哩。”這可把我弄糊塗了，“文化還能掙？”這件事情就象一個謎一樣，一直在我腦里轉。

想到這裡，看他這股學習勁，不禁促使我要解开這個謎，於是翻身起來，披著衣服坐在床上，笑著問他道：“楊清元，能把你掙文化的事情告訴我嗎？”他想了想，點頭答應了。

“1956年我參軍，”他陷入了回憶。一張純朴而又帶著孩子氣的面孔，睜大了眼睛，向著我很不好意思的笑了笑，就接著擺起來了。“當時我真出了不少洋相。你知道我們藏民的生活習慣，糌粑是用手抓來吃，不洗臉，不刷牙。可一到部隊，吃的是大米飯，要用筷子挑，又要講衛生。我甚么都不會，真虧得連隊干部和老同志捉著手教哩！你別笑，當時漢話我只懂得幾句，可一句也說不來，行軍時傳口令，‘後面跟上’，我也學著對後面的同志說後面跟上，這是啥意思呀，我一點也不明白。進入戰鬥了，連長叫‘隱蔽’，我却到處跑；排長叫‘準備射擊’，我却東張西望，不知要干啥。”

說到這裡，他噗哧一聲笑了，又接著說道：“這些事情多丟人；那時我很惱火，暗暗罵自己：這算戰士嗎？筷子拿不來，說話懂不了，牦牛樣樣的。指導員象猜中了我的心事，拉著我的手說：‘別着急，人又不是生來就什么都會的，慢慢學嘛。’連長也拍著我的肩膀說，‘文化懂嗎？要当好戰士，就得學點文化。’

“這一下，我就更感到學文化的重要了。一天，連里給每人發了本漢藏文對照的課本，指導員向大家講：‘人民解放軍是勞動人民的子弟兵，參軍的時候，差不多都是窮小子，在舊社

会是沒有进学校讀書的福气的。就拿我來說吧，斗大的字認不到一挑。可是部隊就是大 schools，只要自己努力，老粗就会变細的。’他又說：‘毛主席要求我們把軍隊建設成为一支現代化的革命軍隊，要求每个战士，都成为文武双全多才多藝的人。这就要人人都学文化。’

“最后，指導員还特別強調了藏族战士学文化的重要性，說高原將來要变成北京呀，拖拉機代替犏牛耕地呀，挤奶子用机器呀，晚上再不点松光，电灯通夜明，就象天上星星呀……还說我們現在是保衛高原的战士，將來就是建設高原的工人，而要学会使用这些机器，要使高原实现机械化和电气化，离开文化就不行。指導員这一說，可把我們大家說上天了，学文化的热情，象鍋里的开水一样，一下就上漲了。可是，当我翻开課本一看呀，漢字墨墨黑象些黑巴巴，藏文弯弯扭扭象山藤藤，只觉得眼前黑糊糊一片，多看一下，腦袋都發脹了。”

“你不是在家里讀了一年書嗎？”我記得他曾經向我說過，于是連忙問道。

“別提了，”他气呼呼的說：“那不是讀書，那是給老师当牛馬。”

他压抑住心中的怒火，向我講了他在学堂讀書的一段經歷：

“在國民黨統治时期，苛捐雜稅不用提了，反动派为了長期統治和奴役藏族人民，便在各地办了学校，名义上是为了幫助我們發展文化，要藏族兒童受教育，实际上是为了毒害我們的思想，使我們受大漢族主义者的压迫而不敢反抗。老百姓連吃的都沒有，哪里有錢讓子弟讀書呢？凶惡的反动派便想了一个鬼把戲，把上学也变成一种差役，实行‘三丁抽一，五丁抽二’的办法，强迫各家派人去上学。違抗命令，不支学差的就罰

款罰糧。我們姊妹十個，當然逃不脫，因為出不起廿七批青稞，我在十一歲時便進了學堂。當時年幼無知，叫我上學，还挺歡喜哩，心想讀了書，長大了會少受些欺侮。哪知進了學堂，就象進了地獄呢！”楊清元沉痛地嘆了一口氣，又說道：

“老師是個煙鬼，每天只上兩小時課，根本不管你懂不懂，會不會，其餘的時間，就叫我們給他種地干活。春天揀木耳，冬天砍柴；結冰下雪，也沒有火烤。這樣繁重的勞動，加上經常挨餓，一個個學生都是面黃飢瘦，被折磨得不象人樣子，又哪有精神來讀書呢！我們不願再進學堂，老師就象一支餓狼，跑到家里來擰起耳朵就走。看，我的耳朵上，不是還留下那個煙鬼的指甲印嗎。”說着，他把頭偏過去，讓我看他的耳朵，那上面一道殷紅的血痕，是反動派壓迫藏族人民的罪証啊！

“就這樣，我白白的干了一年活，連個上下左右也認不得。”楊清元帶着滿腔的憤恨，結束了這段談話。

“解放後为啥不讀書呢？”我不禁追問了一句。

“阿爸不願意。他還用老眼光來看新問題嘛。”

“你自己呢？”

“我倒願意。當時，我看到村里的放牛娃，只讀了三四個月，就能寫會算，我真眼紅。後來聽說解放軍部隊是個大學堂，人人學文化，”說到这里，他向我笑了笑，低聲說：“那時我參軍就只是想讀讀書哩。”

說到參軍，他那種沉痛、悲憤的心情一下子就完全改變了，交織着無限興奮和喜悅的感情，從他的神情中顯現出來。他激動得臉更紅了。

“可不是嗎，參軍沒三天，就發下課本。”他繼續說道。

“誰教呀？”

“大家教大家學嘛。”他笑着說。

他又嚴肅地說：“指導員告訴我們，‘解放軍里人人是先生，處處是課堂，多認一個字的同志就是少認一個字的教員’。我們就是這樣展開文化學習的。

“本來連里布置學習漢文，藏文隨我們自己挑選。看來藏文當然好學些，就是那30個字母翻過來倒過去。但我想呀還是漢文的用處大些，要學習新東西，學習科學技術，藏文就跟不上。但是，漢文又只有漢族同志才會，他們會教我嗎，我又有些捉摸不定。指導員知道了我的想法，便向我說：‘解放軍是黨領導的無產階級的隊伍，不分漢族藏族，都是親兄弟。哪個同志不願意教你呢？’他又說：‘幫助藏族人民是漢族的義務，要藏族戰士學漢文，是為了使藏族人民迅速掌握現代的文化科學知識，共同建設繁榮富強的社會主義祖國。’說罷，他叫我盡管去找連里幹部和漢族同志，他們都會幫助我學習。

“指導員的話比白糖還甜，我聽了心里充滿了甜滋滋的味道，顧慮頓時消除了。有一天，我到連部去，文書說：‘楊清元，文化一個學么？我包教。’事務員說：‘我這個高小生，可以當你的先生嗎？’看見漢族同志這麼主動、熱情，願意教我；於是我就下了決心，先學會漢文。”

窗外的風雪越來越大了，火盆的火苗越來越小了，他把火撥弄了一陣，喝了一口茶，又擺開了。

“開始困難頂多哩，慢慢的就習慣了，好比吃大米飯，開始吃不來，慢慢的越吃越好吃，越吃越想吃。

“最難的是咬不准字音。記得學大便的‘便’我念成‘面’了，念了一個多星期，才知道念錯了。連長教買賣的‘賣’我聽成‘貓’了。後來連長寫在地上問我怎樣講，我說咬耗子的貓兒，惹得大家哈哈大笑。

“我想，這不成呀，讀不准音，會弄錯意思的，于是就加

勁練習讀音。有時為了讀准一個字的音，走路、睡覺都在念，就象喇嘛念‘馬尼邊邊紅’一樣。很多同志都笑我，以為我真的在念經呢。

“字音慢慢念准了，但很多詞的意思又‘哈母果’（不懂）。你想——”他兩眼看着我說，“我們祖祖代代就在这高原生活，穿的吃的都很簡單，有的人一輩子沒有翻過我們家鄉那座山。看到的，知道的太少了。解放前，我以為世界上就只有我們那個‘雅江國’哩。（指雅江縣）他不好意思的笑起來了。

“當學‘拖拉機’三個字時，教員說這是耕地的機器，一台拖拉機頂兩三百個犏牛。‘好傢伙！’當時我想：一台拖拉機最小也有半個山大，頭上也會有兩個角象犏牛一樣用來拉犁，不知牠吃不吃草，喝不喝水……你看我想得多可笑，結果看到圖形才知是那個樣兒。比一頭犏牛大不了好多。

“嘿！從此我倒找到個竅門，專門看畫報，圖片，慢慢的我的腦壳里就裝了很多東西，領會詞彙就容易了。

“光認得，懂得，但記不住呀，這又是一個困難。當時部隊修建營房，每天忙得連小便的時間都成問題，早上學的字，下午就開了小差忘掉了。同志們告訴我，寫得起就記得住，於是我就學寫字。初次拿起筆，哎呀，真比步槍還重，也不知道從哪里開頭，就拿寫‘十’字來說吧，你猜我怎麼寫？”他從口袋里摸出鋼筆寫給我看，看著他先寫一豎，從下往上寫，然後寫一橫，從右往左划，我不由得笑起來。

“嘿，你看這比牦牛還丑，可是當時我還寫得滿頭大汗哩。

“的確，漢字難學，一個字一個樣，寫一個字就象修一座橋，東橫西豎的，角角叉叉的，若不按筆划寫，寫起來既費力又難看。”

“你是怎样突破这一关的？”

“很简单，我是‘大地当纸，树枝作笔，争分争秒学写字’，”他说起顺口溜来了。这两句话生动的概括了当时高原部队学习文化的情景。就拿杨清元的连队来说吧，三年来都在行军作战，跑遍了康南康北，走的路加起来和长征的路程差不多。高原上的每座雪山和每条冰河，几乎都有他们的脚印。那些日子真是人不歇脚，马不停蹄，在森林里露营，在雪坑里睡觉。部队到的地方，也就是人第一次去到那里，第一次走出了路。因此，运输不方便，部队经常吃不上粮食，有钱也买不到东西。要找到学文化用的纸、笔、墨就更困难了。

“当时的困难，就象高原上的大山，爬过了一个，眼前又是一个。刚读得准字音，分得清笔划后，可是没有时间，没有纸和笔。”他两手向我一摊。“‘想办法嘛’指导员鼓励我说。想啥子办法呢？想呀想呀，我不觉想起喇嘛们写字是用竹千削成笔的，墨是锅烟子和酒做的。于是我也这样干，把锅烟子合上水，削根树枝枝，嘿，还满好写。写呀写呀，纸没有了，于是便到处拣纸，事务处包挂面的纸、罐头纸很多，我拣来钉了两个本本。别人丢了的纸烟盒，我也拣起来把灰塵拍乾淨，写几个字。在海子山搜山时，桦树皮成了我的好朋友，光溜溜的，一点也不挂笔。

“你说时间吗，我来了个偷天换日，别人休息，我就看书；吃饭时菜没有端来，我就用筷子在地下写；晚上睡在床上，有时用手在身上划，心里默念着，想不起了使用手电筒照着书本看一遍。晚上站岗回来也是个好机会，可以抓紧学几分钟；若是最后第二班岗，我干脆就不睡了。

“说到行军打仗困难就更多了。一天跑到晚，风雪雨露随身边，又累又饿，瞌睡常在眼皮底下转。有时涉水过河，水齐

腰部，有时遇上暴雨襲击，渾身湿透了，身上的东西变成一塊又冷又硬的大石头压得人喘不过气來，很想把課本、本子甩了，但又想，好歹学了几百个字，丢了多可惜！特別想起那次开連务会，連長要各班彙报班里的情况，別班班長掏出筆記本，嘩嘩的說开了。我呀，平时写不來，这时想不起，結結巴巴的說了半天还說不清楚，連長親切的对我說：‘九班長，要会写才行呀，’說得我的臉一陣紅一陣白。因此，每当疲劳的时候，瞌睡向我进攻，自己又要想退却时，一想到这些，勁又冒出來了。

“就拿1957年过冬俊山來說吧。山好高呀，5500多公尺，山脚下的雪就掩过膝盖，山腰的雪更掩过胸膛。簡直是一个大‘雪海’。部隊走了老半天，还在山坡上爬，很多人走不动了，休息时不少人便躺在雪上睡了。我一看滿山滿地一片白，这是買不到的大白紙呀，于是便刨开雪……。”

“干啥？”我不解的問道。

“找樹枝嘛。我刨了足足两尺半深，才找到一根小樹極枝，折了一節，在雪上写字，嘿，写的字好漂亮，还閃閃發光哩。

“晚上更有意思，我們駐在半山坡，火把雪燒化了，雪水到处流，弄得人睡不能睡，坐不能坐，只好互相背靠背的蹲着或站着。大家都凍得睡不着，可是兩個眼皮光打架，干脆掏出課本圍着火堆学习，那晚上还学会了20來个字。

“你們常說文化是精神粮食，照我說，它就是能飽肚子。”

“真的嗎？”我半信半疑的望着他。

“那年我們在昌台，雪下了七天七夜，馬無草料人断粮，一匹牲口把我們駐房的柱子啃了大半边。人的肚子餓得咕咕

叫，我們还是坚持学习，一个人念，大家写，念呀写呀，肚子就沒有‘鬧意見’了。”

“哎呀，我的肚子餓了，你快給我点精神粮食吧。”我忍不住給他开开玩笑。

“拿去吃。”他順手遞給我一个本子，我一看是他的日記本，忙翻开，“哟，还坚持記日記呢！”他慌了，忙搶过去，“乱写的，揀來的字不正規。”

“揀來的？”我又糊涂了，瞪着眼睛望着他。

“是这样的，”他忙解釋。“当时三个人發一本書，沒多久就学完了。可是学习的勁头大了，于是到处找書讀，看到地上有廢報紙、破雜誌，我揀起來，好学的，清楚的就留下当課本。駐在老鄉家，我看到宣傳民改的标語，便照着抄下來問別人。就这样东抄一句，西揀一張，兩年來学会了二千八百多个字。”

这时，我的感情随着他的談話起了变化，看着这个濃眉毛厚嘴唇，黑紅的臉膛，平时寡言少語的楊清元，不覺由喜欢他变成敬愛他了，好奇心促使我要他回答怎样練習写作的。

“写作更惱火，就說写第一封家信，当时只会三四百字，剛写了第一句，第二句就不知怎样說了；把話想好了，可字又写不起，写了半天才写三五句。有的字写了一半，有的字只好是空起。我跑到連部找指導員，他很高兴，要我大胆写，并說学文化就是为了用。在指導員的鼓励和帮助下，終於写出了第一封信。自己那陣子的高兴，可真沒法說出來！为了練習写作，从此，我便开始了学記日記……。”

“你真了不起，是我就做不到，”我激动的拉着他的手。他搖了搖頭，低声回答我說：

“不，这不是靠我个人的努力，这是党的培养和同志們的

帮助。”

時間不知不覺的在我們談話中，悄悄地溜走了，夜深了，電燈射出了銀白色的光亮，窗外的風雪仍一股勁的呼嘯，楊清元忽然看到我的手表。

“呵呀，已經三點了。一驛就是幾個鐘頭，快睡吧。”

“還早，再擺一擺。”我滿有興趣的，还想繼續談下去。

“報告教員同志，完了。”他驀地站起來向我立正敬了個禮。

我忍不住笑了，用勁的在他肩上揍了一拳頭。

我迷糊了一會醒來，屋裡仍然一片燈光，呵，還是他，不知又伏在桌上寫什麼。

“楊清元，为啥還不睡。”我裝着生氣的口吻，大聲喊道。

“別叫，我把學習初中的指標訂好了就睡。”

我出神地望着這個寬大粗壯的背影，望着望着楊清元忽然長高大了。我仿佛看見他右手拿着閃閃發亮的自動槍，左手高舉着馬列主義理論的書籍，昂首闊步，向着科學的頂峯奔去……。

（陳天笑、陳杰整理）

རིག་གཞུང་དཔེ་དམག་ཡིའང་ཆིང་ཡུའན།

ཏ་ལས་མཚན་ཕྱིར་ཆུ་ཆོད་དང་པོ་ལ། ངའི་མི་ལས་ནང་
ནས་གཉིད་སད་བྱང་། ཉ། སྒྲིག་ཅུན་ད་དྲུང་གསལ་མི་
འདུག ངས་པར་བཟུངས་ཡང་ཁོ་རེད། ལྷན་པ་མང་པོ་
བརྒྱབ་ཡོད་པའི་ཡིག་ངོས་ཤིས་པའི་སྒྲོབ་དེབ་གཅིག་འཁུར་ནས་
— འདི་ནི་ལོ་གསུམ་སྒྲོན་ཁོ་དམག་ལ་ཁྱེད་ཀྱིས་སྒྲིབ་བ་རེད་
— སྐད་ཆུང་ཏུ་སྒྲོ་ནས་བྱུགས་སྒྲིབ་ཞི་སྒྲིག་བཞིན་འདུག

སྐར་ཁུང་ཕྱི་རོལ་ཁ་ཆུང་གི་སྒྲ་འཕྲོན། སྐབས་སྐབས་ལ་
སྐར་ཁུང་གི་གསལ་ནས་ཁ་བ་འཆུལ་ཡོང་སྟེ། མི་པོར་ནང་
གི་མི་མཚོགས་པར་འདས་བྱའདུག ཁོས་ད་དྲུང་ཁྱེད་ཀྱིས་
ཤིག་ཡོད་པ་མི་སྐྱང་། མིག་གཉིས་མ་གཡང་བས་སྒྲོབ་དེབ་
ལ་བཟུང་འདུག

“ཡིའང་ཆིང་ཡུའན་ཟེའོ་ཡི་གོ་རྒྱལ་ལེའག།” ངས་མཆུ་
ཕྱི་སྐྱམ་པོ་གདངས་ནས། ཁོའི་ཆུ་སྐད་བརྒྱབ་ལྷགས་བྱས་ནས་
ཟེར་བ་ཡིན།

“འོ། ཁྱིད་གཉིད་སང་པས། ངས་ཁྱིད་ཀྱི་གཉིད་
བསྐྱེགས་པ་ཨི་རེད།” ཁྱིས་ང་ལ་བཟུས་ནི་སེམས་ས་བདེ་
ངང་ནས་བཀའ་ཅན་བྱེད་པ། བྱང་ཆད་པའི་མིག་ནང་འཆར་
སྤང་གི་ནས་འགྱུར་གར་བ།

“ཁྱིད་རྒྱང་ཚུ་ཡོངས་ཀྱི་རིག་གཞུང་དཔེ་དཔག་གི་གཞུགས་
པོ་ཉམས་ཀྱང་དུ་གྱུར་ན། དཔེ་དཔག་རེད་ག་ནས་བྱུང།”

“ངའི་གཞུགས་པོ་ནི་གངས་རིའི་རྩོད་ང་འདྲ། རྒྱགས་
ནས་སྤྲ་མཐུགས་སྤྲ་གྱུར་ཡོད། ཁྱིད་ཉལ་ཅིག ངས་ད་དུང་
གསོན་བཟུང་བྱེད་པ་བཅུ་ཉིག་ཅན་ལ་བསྐྱབ་བྱ་བཀྲུབ་ས་ཆར།
ཡང་རི་རི་བཞིན་ཁ་བདེ་ལན་གཅིག་བཞེས་ནས་ད་གཟོད་ཉལ་
ཡོང།” ཁྱི་ཡང་བཀའ་ཤོར་ནི། མགོ་སྐྱར་ནས་སེམས་ས་
གཡོང་བར་བྱས་ནི་དཔེ་ཆ་འདོན་སོང།

ཁྱིས་སློབ་སྦྱོང་ལ་དུར་བཙོན་བྱེད་པའི་སྤྱིང་སྦྱོབས་ཀྱིས།
ང་ལའང་གཡོ་འགྲུལ་ཐབ་མོ་བྱེད་ས་ནས་ཉལ་བྱུབ་ས་སོང།
མིག་གཉིས་ཉིག་ཉིག་སྒྲོ་ནས་ཁྱིའི་མཚུ་བོ་མཐུག་པོ་འགྲུལ་སར་
བཟུས་ནས། བྱང་པའི་ནང་ཁྱི་རང་གྱུར་ནི་ཅི་འདྲོ་གྱུར་ལས་
ཁྱངས་སྤྲ་ཡོང་བའི་གནས་ཚུལ་འཆར་གྱི་ཡོད།

ཡོང་ཆིང་ཡུར་གྱུར་ཅི་འདྲོ་གྱུར་ལ་ཡོང་ནས་ཉ་ལམ་

རྒྱ་གཅིག་སྤོང་གྲུབ་འདུག ཁོ་མཉམ་ནས་ལས་ཁུངས་སུ་ཡོང་
 དུས། བྱ་མོ་ཆེན་པོ་བཀ་མ་བསྐྱ་སའི་ཡེབས་བྱམས་འདུག་པ་
 ལྟར་སེམས་ནང་དགའ་སྐྱེག་གཉིས་ཀ་ཡོད། ཁོས་“ཡི་གེ་མང་
 པོ་མ་ཤིས་པའི་ཐུང་ཇི་དེ་ལས་ཁུངས་ནང་ཅི་འདྲ་འདུག་དགོས་
 ཟེད། མ་ཟད་པན་ཀྱང་བྱེད་ན་ཁྱད་པའི་ནང་ཡོད་ཀྱི་དེས་ད་
 དུང་མི་ལྟང་། དེལ་བསྐྱེགས་སྒྲོབ་གསོ་ལས་ཀ་ག་ནས་བརྗོ་
 ཐུབ་ཡོང་། འོན་ཀྱང་ཁོས་འདི་ནི་དང་དང་གོང་རིམ་གྱིས་
 རང་ལ་གསོ་སྦྱང་དང་ཡོད་ཆེས་བ་ཡིན་པར་ཤིས་ནས། སེམས་
 ནང་བཀའ་དྲིན་ཆེ་བསམ་པ་དང་དགའ་སྐྱོ་ཆོད་མེད་བྱུང་། དེ་
 ནས་སྒྲིག་དུ་སེམས་ཐག་བཅད་དི། དེས་པར་ཉ་ཅང་མཚོགས་
 པར་རིག་གཞུང་ཚུ་ཆོད་ཡར་མཐོ་བཤང་དགོས་” ལྟམ། ཁོའི་
 ཁ་ནས་བཤད་ཆར་ན་བརྗོ་ཐུབ་པ་བྱེད་དགོས། ཉིན་དྲག་དལ་
 མ་ཡོད་སྐབས། ཚུ་ཆོད་སྐར་གཅིག་ཅུ་དལ་མ་ཡོད་ན་སྒྲིག་
 གིས་དེས་པར་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ལྷག་པར་དུ་མཆོན་མོར་སྒྲོབ་
 སྦྱང་མཆོན་བྱེད་ཅུ་བྱས་པར་ཟེད། ང་གཉིས་མཉམ་དུ་བཞུད་
 ཡོད། ཁོས་དྲག་པར་ང་ལ་“ང་ད་ལྟ་ཀའི་ཞིའོ་རིག་གཞུང་
 ཚུ་ཆོད་མིད། ད་དུང་དམག་ལ་འགྲོ་དུས་ཆེད་པའི་རིག་གཞུང་
 ཡིན་” ཟེད། སྐད་ཆ་དེའི་ང་མགོ་འཁྲུལ་བཅུག་སྤོང་།

“རིག་གཞུང་རྒྱུ་རྒྱ་ཡོད་པར་ཡིན་ནས་” རོན་དག་འདི་གོ་
 དཀར་བའི་རོན་ཞིག་ཡིན། ངའི་ཁྱད་པ་ནང་ཡུན་རིང་འཁོར་བ།
 འདི་ཡར་ཤན་དུས། ཁོའི་སྒྲིབ་སྒྲིབ་ལ་ཏུར་བཅོན་བྱེད་
 པའི་ངར་ཤུགས་མཐོང་ནས། ངས་གོ་དཀར་བའི་རོན་དེ་གོ་
 ཉིགས་བུང་སོང་། དེ་ནས་ཡར་ལངས་ནི། གོས་རྒྱབ་རྒྱན་
 བྱས་ནས་ཉལ་སྤྱི་ཐོག་བཞུད། བག་ཤོར་དེས་ཁོ་ལ་ “ཡིའང་
 ཆིང་ཡུའན་ཁྱིད་ཀྱིས་རིག་གཞུང་རྒྱུ་རྒྱ་ཡོད་པའི་གནས་ཚུལ་ང་ལ་”
 བཤད་རོགས་ཨི་བཟོ་ཟེར། ཁོས་བསམ་སྒྲོ་བཤང་ནས་མགོ་
 སྐྱར་ཅམ་བྱས་ནི་ཁས་ལེན་སོང་།

“1956 ལོར་ང་དམག་མི་བྱས་པ་ཡིན།” ཁོས་ཇིས་ཤན་
 བུང་ནས། བདེན་པ་དང་བྱ་ལྷན་གྱི་བྱ་སྒྲིབ་ཡོད་པའི་ངོ་གདོང་
 ཐོག་ མིག་ཆེན་པོ་བག་ཤོར་དེ་གིན་དུ་ངོ་ཆ་བའི་ནས་འགྱུར་སྒོ་
 ཅས། ང་ལ་བཞུས་ནི་བག་ཤོར་ནས་ཁ་བད་བཟོ་བ།
 “དེ་དུས་ངའི་བཟུན་བཞིག་རྩེད་པ་ཡིན། ཁྱིད་ཀྱིས་ང་ཆོའི་
 ཐོད་ཀྱི་འཆོ་བའི་གོམས་བཞིས་ཤིས་པ། ཅམ་པ་ནི་ལག་པའི་
 ཇི་དགོས། ངོ་དང་ཁ་ནི་མི་བྱས། དམག་མི་ནང་སྤྱོད་ས་
 ཇིས་ཟ་རྒྱ་ནི་འབྲས་རིད། ཟ་བྱར་སྒྲིབ་པ་དང་གཅིང་སྒྲིབ་ཟོ་
 དགོས། ངས་གང་ཡང་མི་ཤིས། ཡིའན་དུའི་ལས་བྱེད་པ་